

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

108. Qua diligentia vti debeant Prælati in perscrutandis epulis in Conclauē
intransantibus? Et docetur in ipso casu, & aliis, quod iuramenta de
obseruandis statutis, legibus, & Constitutionibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Sup. his sup.
in Ref. 96. §.
His tamen
ante mediū,
à vers. Et
ita, & in a-
liis eius an-
not. & in
tom. 3. et 3.
ex Ref. 86. §.
Nec obstat
ad mediū,
vers. Quod
confirma-
tur, & in aliis
eius not.

& exquisita diligentia videntur importare plusquam diligentiam moralem. Verum quia statuta è praxi, & obseruantia ipsorum, atque ita prout retro practicata, & obseruata fuerunt, interpretanda, & vel restringenda, vel extendenda veniunt, vt probat Craucta *conf. 7. §. num. 14. par. 4.* Decianus *Responf. 32. numer. 17. vol. 2.* & alij, quos citat, & sequitur Hultius Hannius in *Encyclopedia Iuris part. 1. titulo 3. cap. 7. numero 71.* Vnde interpretatio Statutorum è consuetudine, praxi, & obseruantia desumi debet, etiamsi proprietates verborum Statuti repugnet. Ioan. de Amicis *conf. 42. num. 16. & 17.* Ernest. Corhamann. *Responf. 48. num. 24. vol. Alderan. Mascard. de general. Statutorum interpretat. concl. 2. num. 156.* Et hæc omnia procedunt tam in legibus Ciuilibus, quam Ecclesiasticis, ex his dicendum videtur sufficere diligentiam moralem, vt quis non incurrat periculum & suspensionem in videndis, & perferendis epulis, quæ in Conclauis pto Eminentissimis Cardinalibus introducuntur. Et hoc stante praxi, & consuetudine post dictam Bullam Pij IV. (non illam derogante, obserua hoc, sed illam declarante, & interpretante) quam obseruarunt Prælati, qui postea Summi Pontifices fuerunt, & hodie ex hoc alij Prælati obseruant. Quanta esse debet hæc diligentia moralis, remittendum puto arbitrio docti, & timoratae conscientia viri, vt suppono esse Prælatos, qui assistunt in Rotis. Nec sufficit dicere, quod sit impossibile, vt si quis velit, non introducat litteras in epulis supradictis, quia potest litteras apponere intra panem, & intra fundum artecrearum vulgo *Pastoni pasteci*, vel in fundo Cornutarum aut in fundo suberis frigidarij vulgo *Contemptori*, seu *Rinfrescatori*, Respondendo hoc non obstat vt ipsi liberentur à perferendis epulis, vt Bulla præcipit: sufficit tamen, vt dixi, & praxis ostendit adhibere diligentiam moralem arbitrio boni viri, non obstantibus illis verbis Bullæ *maximam & exquisitam diligentiam.* Et in particulari de dicta diligentia morali, sic loquitur Lauorius in *var. Elucubr. 3. cap. 3. numero 23.* *Perferuntur ciuilia, & vasa, qua introrantur omni solertia, & fide in trospiciendo epulas, & ferula, ne forsitan laterent aliquæ litteræ, nec non vinum, & aquam in vitreis vasis, exportare faciant.* Itaque rigidam cuiusdam Prælati diligentiam non puto necessariam, aliquorum verò focordiam damno, si forsitan adesset, quod non puto Sed si aliquis querat an dictos Prælatos comprehendat excommunicatio lata in cap. *vbi periculum.* Respondedo negatiuè, quia ibi tantum efficitur mentio de Magistratibus, & Rectoribus Ergo non est extendenda ad Prælatos Custodes Rotarum, strictè enim verba in hac materia sunt interpretanda.

2. Nota tamen hic obiter ad sedandos scrupulos cuiusdam Prælati nimis timoratae, ac delicate conscientia, me tria illi respondisse. Primo suspensionem in isto casu latam à Pio IV. non esse late sententia, & ideo in eius fractione quem non esse verè suspensum, sed suspendendum. Ita Theſaurus in *praxi de penis part. 2. Verb. Conclauis, cap. 2.*

Sup. hoc in
tom. 6. et 1.
Ref. 42. §.
vltim. & in
Ref. 43. & 57.
§. 2. propter
finem vers.
vel mesino, y
Salon, & in
tom. 5. et 1.
Ref. 11. & 12.

3. Secundo me non posse tanquam improbabilem damnare opinionem assententium, præceptum sub pena suspensionis non inducere peccatum mortale nisi expresse, vel verbis æquivalentibus id significetur. Ita Magister Marcus Serra Dominicanus *tom. 2. in 1. 2. D. Thoma quæst. 96. art. 4.* & ex Societate Iesuy Pater Tamburinus *opuscul. de Sacram. Missæ lib. 3. cap. 1. §. 8. num. 4. & 7.* Caietanus *2. 2. quæst. 286. in art. 9. circa solut. ad. 2. & in summ. verb. Præcepti transgressio vers. Pena præceptorum Nauarr. in summ. cap.*

23. numer. 53. Corduba in *Reg. D. Francisci capit. 10. quæst. 3. punct. 1. in 4. modo cognoscendi*, quando lex obligat sub mortali, Valen. *1. 2. disp. 7. q. 5. punct. 6. in 4. Signo. Salon. 2. 2. quæstion. 77. artic. 1. controu. 8. reg. 3. in fin.* Vide etiam à fortiori Escobar in *Theolog. Moral. tom. 1. lib. 5. sect. 2. prop. 31. num. 165.* Romigium in *summ. tract. 1. cap. 4. §. 12. num. 7.* Azotium *tom. 1. lib. 5. cap. 6. quæst. 5. & Sayrum in Clauis regia lib. 3. cap. 7. num. 25. cum aliis.*

4. Et quia dictus angebatur iuramento præstito, dixi quod iuramenta de obseruandis Statutis, Legibus, & Constitutionibus secularibus, vt Ecclesiasticis intelligenda sunt *quatenus sunt in vsu, & obseruantur.* Ita Gomez in *leg. Taurin. 365. & 366.* Gurtierres *de iure confirmat. part. 1. cap. 37. numer. 14.* Malderus in *2. 2. D. Thom. tractat. 10. cap. 6. dub. 9.* Sanchez in *Summa tom. 1. lib. 3. cap. 14. & alij*, quos ego adduxi in *part. 3. tract. 6. §. resol. 39.* Verum relinquendo supradicta, tantum scrupulos applicanda, dico absolute Prælatos custodes Rotarum satisfacere suo munerij, & iuramento, si in perferendis epulis & personis intra Conclauis intrantibus adhibeant diligentiam moralem arbitrio viri prudentis, ac timoratae conscientia mensurandam; alioquin peccarent mortaliter, agitur enim de re nimis graui, ordinata ad bonum totius Ecclesiæ, videlicet electionem liberam Pontificis, & ideo tali transgressioni imponitur pena suspensionis, quæ contra allatos Doctores inducere peccatum mortale communis fert sententia, quam nonisimè docet Vrbanus ab Ascensione in *Theol. Moral. tract. 1. cap. 6. Malletus in Theol. Mor. tom. 2. Malleatio. 1. Bractea 11. quæst. 4.*

5. Nota verò hic obiter, quod si aliquis Prælati adhibendo diligentiam moralem in præferendis epulis alicuius Cardinalis timeret ab ipso inferendum graue damnum in honore, & bonis temporalibus, tunc equidem ad nullam diligentiam teneretur, quia præcepta postriua non obligant cum tanto discrimine, vt tradunt Doctores, quos citat, & sequitur Ioann. à Trinitate *de confess. sollicit. sect. 7. dub. 4. num. 3. 4.* Leander *de Sacram. 1. tract. 5. disp. 13. quæst. 44.* Lupus in *Edict. Inquis. part. 1. lib. 5. disp. 3. art. 2. difficul. 2.* Verum hoc probabiliter non potest timeri, stante pietate, & prudentia Eminentissimorum Cardinalium.

RESOL. CIX.

An sit prohibitus ingressus per Rotam alicuius infantis non attingentis usum rationis intra Conclauis? Et exponitur cap. vbi periculum? Et inferitur esse prohibitus ingressus infaniam intra septa Monialium? Et queritur, an si quis clam in Conclauis ingrediatur incidat in censuram? Et notatur, quod si post ingressum in Conclauis iste talis loqueretur secreta cum aliquo Cardinali, tunc incurret in excommunicationem? Et quid de priuatione officij, & beneficij, quam in cap. vbi periculum imponit Pontifex ipso facto, tenetur ne ad hoc ante iudicis declarationem? Et an vero intrantes in Conclauis subiciantur tantum supradictis penis, vel etiam peccent mortaliter? Et tandem aduertitur Sacram Congregationem Cardinalium declarasse Decretum ad ipsa additum, quo prohibetur Regularibus accedere ad Monasteria Monialium sub pena priuationis officij, ac vocis actiue, & passiuæ, obligare ad mortale? Ex part. 12. tract. 2. Ref. 16.